

Posudek vedoucího diplomové práce katedra pedagogiky FF UK v Praze

Jméno a příjmení studentky: Vít Rutkovský
 Název práce: **Sociální kompetence učitele na odborné škole**
 Vedoucí práce: H. Kasíková
 Oponent práce: J. Valenta

Technické parametry práce:

Počet stránek textu: 112 (91 vlastní text)
 Počet titulů v seznamu literatury: 34 + další zdroje/dokumenty online

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (dodržování pravopisné normy, stylistické schopnosti, zvládnutí odborných výrazů)

1	2	3	4
---	---	---	---

	x		
--	---	--	--

Zacházení s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení citačních norem)

	x		
--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x	x	
--	---	---	--

Metody práce

Metodologie (logika výzkumu; řídicí formulace; stanovení cíle apod.)

	x	x	
--	---	---	--

Vhodnost použitých metod v celku práce

x			
---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x		
--	---	--	--

~~Využití nevýzkumných praktických zkušeností~~

--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Naplnění cílů práce

x			
---	--	--	--

Vyváženost a logická souvislosti teoretické a praktické části

	x		
--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x		
--	---	--	--

Odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x		
--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

	x	x	
--	---	---	--

Metodologická a odborná samostatnost řešení a připravenost k řešení problematiky

	x		
--	---	--	--

Klady, nedostatky, celkové hodnocení práce + otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

– Jsem v roli oponenta, takže budu oponovat. Co oceňuji nebo akceptuji, to vesměs nekomentuji. Poznámky píšu tak, jak průběžně čtu. Náměty k diskusi označuji takto: ?

– Úvod: Ocenil bych zřetelnější formulaci cíle práce, tedy předpokládaného či očekávaného „výstupu“. I když se jedná o „úvod“, formulace typu „*Cílem empirické části je výzkum prostředí odborné školy a zejména práce učitele v souvislosti s využíváním sociálních kompetencí*“ se mi jeví přecejzen příliš obecná.

– s. 14-15: Nerozumím úplně, kde se tu náhle bere kategorie „sociální rozvoj učitele“ a je uváděna víceméně jako souřadná se sociálním rozvojem žáka. Přitom dále v kapitole opět není o „sociálním rozvoji učitele“ již žádná zmínka. ?

– U kapitoly 2.1.2 bych ocenil jasnější grafické rozlišení dílčích témat včetně mezititulků – takto musím jako čtenář tohoto poměrně „kaleidoskopického“ textu být pozorný nejen vůči obsahu samému, ale také vůči „švům“, v nichž se posouvá od jednoho dílčího tématu ke druhému.

– s. 25: Nelze bez výhrad souhlasit s tvrzením: „Kompetence a dovednosti se zde jeví jako dvě rozdílná označení, nicméně fakticky mezi nimi není žádný rozdíl (Gillernová, Krejčová, 2012, str. 33)“ - škoda, že autor nevytěžil i jiné odborné zdroje zabývající se „pojmologií“ na tomto poli.

– Titul kapitoly „2.3.3 Sociální kompetence učitele a kurikulární dokumenty“ se pravděpodobně míjí s obsahem. Nevidím tu nic o sociálních kompetencích učitele.

– Bohužel, kapitola obsahuje řadu indikativních výroků typu „Dalším prostorem pro aplikaci sociálních dovedností bývají předmětové komise.“ (s. 43), které jsou nezdárka buď příliš obecné, nebo nepřesné (na téže straně např. schopnost = dovednost). Potíže ale sleduji v kapitole průběžně.

– Kol. Rutkovský si zřejmě vzal v této kapitole poměrně velké sousto. Jsou tu znát limity psychologické erudice (nestuduje psychologii). Problém by se zřejmě řešil, kdyby kapitola nešla do takové šíře a poněkud pragmatičtěji se věnovala cíleně hlavně tomu, čemu se bude věnovat empirická část.

– V empirické části narážím hned na začátku na některé problémy:

1. Hlavní otázka obsahuje proměnnou „potenciál sociálních kompetencí“, kterou tu však nevidím vysvětlenou.

2. Z dílčích otázek se logicky váže k otázce hlavní nejspíše jen otázka 3., která se ptá po „projevech sociálních kompetencí ve výuce“. Další otázky se týkají popisů okolností (prostředí) nebo názorů na kompetence učitele. Hlavní dotaz „Jak je využíván potenciál sociálních kompetencí učitelů v pedagogické činnosti ve vztahu k profilu absolventa?“ je tedy souvislý s onou 3. podotázkou.

3. Ovšem pozor, i tato podotázka je dvojčitá („[A] Jaké sociální kompetence si učitelé přiznávají a [B] jaké se projevují ve výuce?“

– s. 47: Případová studie? ... a bude vysvětleno, kdo nebo co je oním „případem“? Že by škola? ?

– Kapitola týkající se prostředí mohla být, vzhledem k množství tématu relevantních informací, stručnější.

– Ad „otázka – kompetence“. Je mi to opět líto, ale: kompetence se projevuje prakticky – vesměs v činnostech. Čili vzít napsaný přehled žádoucích kompetencí žactva a srovnat s napsanou teorií kompetencí učitele vskutku nepřináší k poznání tématu mnoho ...

– Oblast „otázka – práce učitele“ se zřejmě nejvíce blíží svým obsahem smyslu práce. Tabulky účelně strukturoují zjištění (což bohužel nemohu zcela říci o zbytku výkladu o zjištění v této oblasti).

– s. 83: Oceňuji – na konci – návrat k hlavní otázce. I četbu tohoto závěru ale neusnadní čtenáři např. znovupopisování procedur výzkumu (jako i v předchozím textu). Přehlednější a (i graficky) strukturovaný text byl vítanější.

Samozřejmě, práce indikuje zájem autora o téma a snahu o zpracování zahrnující co nejvíce aspektů tématu. To chápu. A jako sonda do sledování živých sociálních kompetencí učitelů přináší informace sice očekávatelné (i když v prezentovaných příkladech místy nejde vlastně ani tak o specificky sociální kompetence, ale o didaktické dovednosti - např. učitelská výzva: „A co si o tom myslí ostatní?“), ale empiricky zjištěné, což se cení.

Jako čtenář (a jen pro jistotu podotýkám, že vycvičený ve čtení odborných textů) si však na závěr neodpustím poznámku, že text mohlo být stručnější a koneckonců i ještě více zaměřený do tématu „přímo sledované praxe využití sociálních kompetencí kantorů“. Patrně by tím odpadl kupř. „balastní“ text (obsahy nesouvisející – nebo jen málo – s praxí tématu - např. školská legislativa; zbytečná opakování různých popisů; a některé velmi diskutabilní sociálně psychologické konstrukty, na nichž bylo možno autora „nachytat“ © atd.).

– Problémy s citacemi, resp. odkazy: Viz např. odkazy typu „²⁵ Petr Knecht a kolektiv: Příležitosti k rozvíjení kompetence k řešení problému ve výuce na základních školách“ neobsahující určení strany přímého citátu v textu. (s. 24)

– Pozor na gramatiku: „... s ohledem na učitelovi sociální kompetence ...“ (s. 9);

„Ideální je, pokud se je takové přijetí dobrovolné, jednotliví členové se vzájemně dohodnou ...“ (s. 17)

Doporučení k obhajobě: Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře (až dobře)

Datum, podpis: 28. V. 2020

Josef Valenta